

„Tatranská tepna 2020“ alebo sen o železnej Tatranke

Zokruhovanie tatier 180 km dlhou horskou železnicou

1. Prečo občianska iniciatíva

1. Prečo občianska iniciatíva

„Zmena nastane iba vtedy, ak začnú konať jednotlivci. Nesmieme čakať na vedúce osobnosti politiky. Musíme sa sústrediť na to, aká je naša zodpovednosť a ako môžeme dosiahnuť zmenu.“

Severn Cullis-Suzuki

1. Prečo občianska iniciatíva

V roku 2000 sme založili občianske združenie Modrá planéta – HEARTH. Zaoberáme sa udržateľným rozvojom cestovného ruchu a vidieka.

1. Prečo občianska iniciatíva

Naše projekty:

- Vrátna dolina „Chleb či chlieb“
- Návrh turistickej zóny Veľké Borové – Zuberec – Witov „**VEZUW**“
- II. Etapa VEZUW: L. Mara - Zuberec – Zakopané (štúdiá uskutočniteľnosti)
- Založenie združenia obcí Podtatranskej brázdny „**OrLi**“
- Strategická koncepcia rozvoja územia Žilina – Strečno – Vrútky
- II. Etapa rozvoja „**Žilinská kotlina 2020**“
- Zóna relaxu Budatín – VD - Strečno
- Vážska cyklomagistrála Žilina–Vrútky (s víziou do Tatier)
- Stredisko vidieckej rekreácie Veľké Rovné – „Dolinky“
- Stredisko vidieckej rekreácie „Huty – Borové“
- III etapa „VEZUW“ – „**Tatranská tepna**“

1. Prečo občianska iniciatíva

V podmienkach Slovenska je dôležitý komplexne riešený rozvoj CR, previazaný s vidiekom a sofistikovanou infraštruktúrou, kde nesmú prevládať lokálne a momentálne politické záujmy.

2. Tatry včera

2. Tatry včera

Karpaty prešli obdobím valašskej kolonizácie, kedy sa vo veľkom odlesňovalo a v minulom storočí opäťovne zalesňovalo, ale nepôvodnou, ťažbe vyhovujúcou štruktúrou porastu. Ďalej obdobím budovania megalomanských stavieb za účelom umožnenia masovej rekreácie obyvateľom krajín RVHP a v posledných 20-tich rokoch prechádzajú akýmsi medziobdobím pseudodemokracie, kedy sa moc kapitálu v spojení s politickou mocou snaží prevalcovať prírodné zákonitosti a zdravý sedliacky rozum. Každá doba tu zanechala a zanecháva nezmazateľné stopy.

3. Tatry dnes, z pohľadu prepravy turistu.

3. Tatry dnes, z pohľadu prepravy turistu.

V dnešných podmienkach sa s výnimkou úseku Tatranská Lomnica – Štrba – Štrbské Pleso nedá denný program naplánovať bez prepravy automobilom a autobusom. To isté platí aj pre návštevníkov Tatier, ubytovaných v podtatranských obciach. Celý ich pobytový program je závislý na osobnom automobile.

Všeobecne je cestná preprava nevhodná, únavná a neprirodzená pre psychiku pri pobyte v horskom prostredí. Čím je prírodné prostredie kvalitnejšie, tým je cestná infraštruktúra nevhodnejšia.

3. Tatry dnes, z pohľadu prepravy turistu.

Rešpektujme fakt, že rozhodujúca je kvalita prostredia až potom nasleduje, ale ako samozrejmosť, kvalita služieb so sofistikovanou infraštruktúrou.

4.Tatry zajtra – Tatranská tepna 2020 ?

4.Tatry zajtra – Tatranská tepna 2020 ?

Jednoducho prísť, zaparkovať, pohybovať sa po svojich pomocou vhodnej infraštruktúry a tešiť sa z pohybu a celodenných zážitkov.

4.Tatry zajtra – Tatranská tepna 2020 ?

Sme presvedčení, že centrálnu časť Tatier v 4 a 5 stupni ochrany prírody treba rozvíjať len kvalitatívne, no neoddeliteľne s rozvojom kultúry prostredia, ubytovania a doplnkových služieb v podhorských obciach s prepojením rekreačnou prepravnou charakteru „tepny rozvoja“ na technickej úrovni roku 2020.

4.Tatry zajtra – Tatranská tepna 2020 ?

Tepna by sa veľmi citlivo a veľmi účelovo tiahla krajinou ako výslednica rozvojových osí, spájajúca obce, prírodné scenérie, jestvujúce a navrhované destinácie a kontaktné parkoviská. Vytvoril by sa tak akýsi „Prvý karpatský turistický park“ o rozlohe cca 2 000 km² s integráciou vidieckej, kúpeľnej, horskej a kongresovej turistiky. Park s komplexnou ponukou a možnosťou kombinácie pohybových aktivít a služieb v priebehu dňa, integrovaným informačným systémom, bio-ekologickým hospodárením a postupným zvyšovaním kultúry krajiny.

4.Tatry zajtra – Tatranská tepna 2020 ?

Vychádzame z pravidla „ľudia prírode – príroda ľuďom“.
V konečnom dôsledku „ľudia – ľuďom“

myšlienka → predbežný návrh → overenie základných
podmienok riešiteľnosti zámeru → dopravno-
urbanistická štúdia → lobing → projekt → realizácia
jednotlivých etáp

Príklady zo sveta

GLACIER EXPRESS

St. Moritz – Zermatt
Švajčiarsko

GOLDEN PASS LINE
Luzern – Montreux
Švajčiarsko

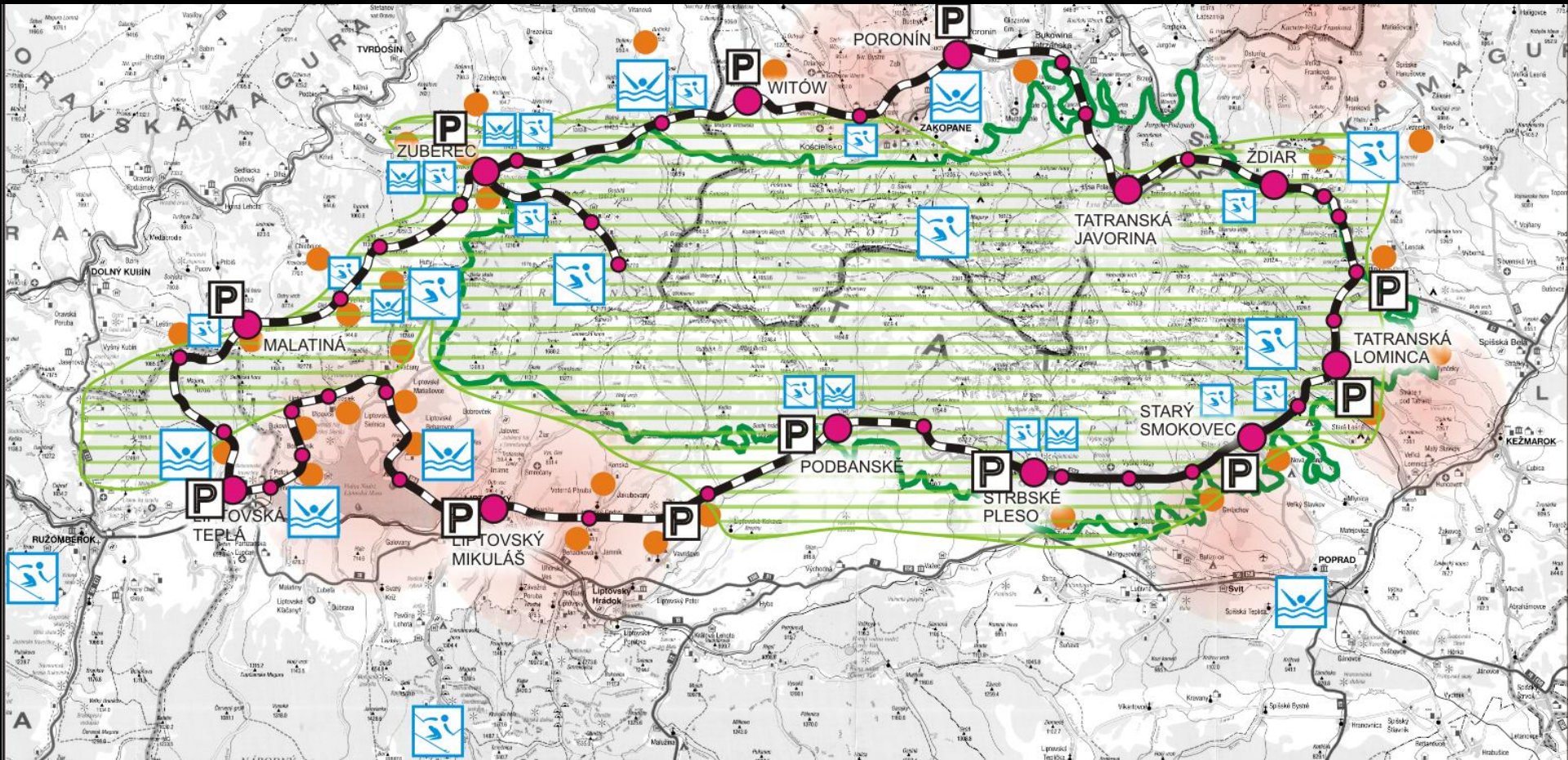

Riešenie obojživelnaj
električky (koľaj-cesta)

Cean, France

4.1 Situácia zámeru

4.1 Situácia zámeru

NAVRHOVANÁ TRASA HORSKEJ ŽELEZNICE, STANICA, ZASTÁVKA

EXISTUJÚCI ÚSEK

POTENCIÁL ROZVOJA SÍDEL

POTENCIÁL ROZVOJA ÚZEMIA

ZIMNÉ AKTIVITY, VODNÝ SVET (VÝHLAD 2020)

PÁSMO HORSKEJ TURISTIKY

HRANICA NÁRODNÉHO PARKU

4.2 Základné údaje o riešenom území

Parameter	m.j.	Slovenská časť stav/návrh	Poľská časť stav/návrh	Spolu návrh
riešené územie (70 x 30 km)	km ²	700	300	2000
-z toho potenciál rozvoja	km ²	50/ 400	50/ 100	500
počet obcí + miest	počet	36+1	4+1	40+2
počet obyvateľov	tis. osôb	150/ 155	50/ 55	210
ubytovacia kapacita	tis. lôžok	20/ 60	70/ 90	150
stravovacia kapacita	tis. stoličiek	5/ 20	18/ 20	40
zjazdové trasy	tis. m	15/ 30	15/ 20	50
HDZ (lanovky + vleky)	ks	7+20/ 12+27	7+10/ 8+3	20/40
hodinová prepravná kapacita	tis. os/h	30/ 60	23/ 30	90
špičková návštevnosť za deň	tis. osôb	50/ 100	50/ 50	150
index nárastu počtu os. automobilov	1998/2020			1,9/0,6
pomer jednoden./viacden. turisti	osoby	5:1/ 5:3	5:3/ 5:3	5:3

4.3 Základné údaje o navrhovanej dráhe

Parameter	m.j.	Slovenská časť	Poľská časť	Spolu
počet staníc+zastávky (na znamenie)	ks	10 + 27	2 + 3	10 + 30
depo (v Štrbe alebo v. L.M)	ks	1		1
počet súprav (250 osôb)	ks	6		
výkon + pohon + rýchlosť	400 kW + batérie, palivový článok, bioplyn + priemer 35 km/h (dole 25,hore 35,rovina 40-60)			
rozchod koľajníc	mm	1000		
dĺžka dráhy celkom, z toho:	km	155*	35	190(170)
adhézny úsek	km	125 (105)	20	145
ozubnicový úsek	km	30	15	45
tunel (pod zjazdovkou)	km	0,1	0	0,1
nadjazd (na konzole)	km	2	2	4
mosty menšie + mostíky	ks	10+40	5+10	15+50
výrub (6 - 8 m šírka)	ha	20	5	25
predpoklad inv. náklad celkom	mil. EUR			330
z toho zvršok 35 000/bm trate.	mil. EUR			200

4.4 Územne - spoločenský dopad zámeru

Rozvoj územia

- urbanistická rozvojová os umožní priestorovú integráciu minimálne 40 obcí a 2 miest s cieľným rozvojom CR
- zvýšenie zamestnanosti s predpokladom investičnej výstavby zámerov CR a rozvoja vidieka v objeme do 60 mld. Sk

4.4 Územne - spoločenský dopad zámeru

Rozvoj vidieka

- nové gazdovské dvory s pestovaním, chovom a predajom bio-produktov po trase železnice
- rozvoj remesiel a kultúrnych tradícií
- hypoturistické okruhy s prepriahacími krčmami v rámci historických trás a trasy železnice
- ponuka gurmánskych špecialít s prezentáciou miestnych tradícií a EÚ v rámci špecifických „aktívnych“ staníc dráhy
- v odľahlých oblastiach možnosť vytvorenia menších zásobovacích základní, distribúcie pošty, zvozu triedeného odpadu a dreva
- zvýšenie zamestnanosti aj marginálnych skupín a žien
- zlepšenie cestovania do práce
- zvýšenie vzájomného navštevovania medzi obcami
- podpora rodinných popoludnajších a víkendových výletov
- motivácia obcí zvyšovať kultúru prostredia
- zlepšenie prístupu občanov k životnému prostrediu a iné.

4.4 Územne - spoločenský dopad zámeru

Podpora zdravého životného štýlu

- výkon a kombinácia pohybových aktivít
- súbežne vedené úseky cyklotrás aj pre in-line, jogging a bežky
- napojenie na turisticko-lyžiarske a hypoturistické okruhy
- náučné chodníky aj s vyhliadkovými vežami
- plávanie
- zjazdové lyžovanie, snowboard
- ponuka stravovania z bio produktov a.i.

4.4 Územne - spoločenský dopad zámeru

Životné prostredie

- rozloženie záťaže do širšieho územia s cieľom ochrany exkluzivity jadra územia
- zvýšenie hromadnej prepravy
- zníženie dennej prepravy os. autami o 50 - 70 %
- zníženie emisií, hluku, prašnosti
- využitie obnoviteľných zdrojov energie
- navrhovaný systém by vyprodukoval 1-5% CO₂ v porovnaní z množstvom vyprodukovaným rovnakým počtom osôb prepravených osobnou prepravou (1kWh = 200 mg CO₂), avšak trasa musí byť navrhnutá motivačne aj s mimosezónnym využitím a využitím miestnymi obyvateľmi

4.4 Územne - spoločenský dopad zámeru

Rozvoj informačného systému

- Jednotný informačný systém priamo na staniciach s ponukou živej panorámy turistom vybranej destinácie a možnosťou jej zmeny s objednaním služieb on-line.

Ekonomický prínos*

- Pomer investície železnice ku investíciám rozvoja je 1:5 až 1:9
- Uvažovaná návratnosť rozvojových zámerov je 10 rokov
- Uvažovaný zisk zo zámerov je 3 - 6 mld. Sk ročne
- Uvažovaný daňový odvod 19% je 400 - 900 mil. Sk ročne, pri uvažovanej strate železnice 100 mil. Sk ročne
- Uvažovaná návratnosť investície na zvršok (6 mld.Sk) je cca 8 - 16 rokov

* Odhadované údaje

4.4 Územne - spoločenský dopad zámeru

Cestovný ruch

- nové lyžiarske strediská s celoročnou prevádzkou(3-5)
- klimatické kúpele (2-3)
- termálne kúpaliská (3-5)
- rozvoj ubytovania (aj lacnejšie kempové)
- rozvoj stravovania (regionálne a európske špeciality po trase)
- aktívne stanice v CR (informácie, stravovanie, ubytovanie, požičovne, kontaktné campiny a stan. tábory)
- ponuka týždenných okružných pobytov po stanicach
- účelovo vedená trasa územím s výhľadom na pohorie, kde ozubnicové úseky a vysunuté úseky nad Zubercom a v Zakopanom predražujú, ale skracujú a zatraktívňujú trasu s motiváciou využitia dráhy celoročne aj pri nepriaznivom počasí

4.4 Územne - spoločenský dopad zámeru

Cestovný ruch

- po trase náučné chodníky s vyhliadkovými vežami
- súpravy s celoročne otvoreným vagónom pre cykloturistov a bežkárov (možno zdarma) na presun z trasy na trasu, návrat a podobne
- trasa vytvorí možnosť absolvovania okruhov s kombináciou pohybových aktivít a služieb nezávisle na svojom aute
- víkendovým návštevníkom umožní absolvovanie peších, cyklistických, hyporelaxačných, bežeckých, spoznávacích a kúpeľných okruhov s návratom ku svojim autám a autobusom na kontaktných aj podzemných VIP parkoviskách.
- mládeži meniť pobyt v priebehu týždňa aj bez nutnosti návratu do pôvodného ubytovacieho zariadenia

4.5 Kontinuita zámeru so záväznými dokumentmi, na úrovni:

- *obce* ÚP, predbežný súhlas Zastupiteľstiev 30 obcí riešeného územia
- *Regiónu* Rozvojové dokumenty Oravy, Liptova, Deklarácia záujmu obcí pokračovať v projekte z roku 2004
- *kraja* ÚPN VÚC ŽSK 1998 v oblasti dopravy, ž. p. a CR
- *Slovenska* Akčný plán VIPA, KURS 2001, NSTUR SR, NPRR SR 1999, NEAP 2000, Územný rozvoj slovensko-poľského pohraničia 2002, NPR SK 2003 pre Brusel, NPRCR
- *Európy* EEE -Tretie hodnotenie stavu ž. p. Európy 2003, Euroregión Tatry, Sieť NATURA 2000, TUR krajín EÚ
- *Sveta* Kjótsky dohovor, Agenda 21, Summit v Johannesburgu,

D e k l a r á c i a

záujmu obcí riešených katastrof, spolupracovať na medziregionálnej úrovni za účelom
doriešenia navrhovanej turistickej zóny.

Dnes, 30.októbra 2003 sa v hoteli Primula v Zuberci, uskutočnil workshop, na ktorom boli
prezentované výsledky II etapy vízie turistickej zóny VEZUW - **plánu územných aktivít „PUMA“** a
modelových riešení vybraných zámernov a celého územia.

Predsa o.z.Modrá planéta HEARTH a autor rozvojovej vízie Zábrodský Jaroslav, zdôvodnil
vzájomnú súvislosť a opodstatnenosť navrhovaných zámernov, pričom oboznámil prítomných
s problematikou, spojenou s ich realizáciou. Po vzájomnom vypočítaní odborných stanovísk a
diskusných príspevkov, prítomní zástupcovia dotknutých samospráv **k o n š t a t u j ú**, že je potrebné:

- A. **Upraviť víziu v zmysle návrhu poľskej strany, trasu železnice v úseku Tichá dolina-
Gubalovka – Poronin - Podspády so zapracovaním návrhov zámernov poľskej strany**
- B. **Zkoordinovať víziu s návrhmi obce Zuberec na základe vzájomného jednaní v XI.2003**
- C. **Spolupracovať s poľskou stranou pri riešení jednotného dopravného systému Vysokých
Tatier v rámci iniciatívy z trojstrannej dohody miest Zakopané, Poprad a Vysoké Tatry**
- D. **Požiadat o granty a v prípade ich získania, do konca roku 2004 vyriešiť ďalšiu, v poradí
III etapu vízie, so zameraním na :**

1. **Vypracovanie EIA s posúdením vízie ako celku** (nie jednotlivé zámery), za účelom
získania obrazu o celkovom dopade vízie na zložky životného prostredia, nakoľko jednotlivé
zámery majú podľa predbežného hodnotenia záporný aj kladný dopad. Z toho dôvodu je
potrebné vytvoriť s ú v a h u o celkovom dopade vízie na životné prostredie turistickej zóny
s predpokladaným nákladom cca 25 tis.€.
2. **Vypracovanie dopravnej analýzy zóny**, v koordinácii s pripravovanou TUR Vysoké Tatry
s predpokladaným nákladom cca 20 000 €.
3. **Vypracovanie strategického plánu CR s propagačným materiálom turistickej zóny, vo
forme skladačky formátu A3, so zakomponovaním jestvujúcich a navrhovaných zámernov
pri využití leteckých snímkov v spolupráci s FA STU v Bratislave v oblasti architektonických
stváraní stredísk služieb, staníc, penziónov a priestorovo funkčných riešení gazdovstiev s
3D zobrazením, za účelom propagácie v regiónoch doma a v zahraničí, oslovenia verejnosti,
majiteľov pôdy, bankového sektora a vytvárania potenciálnych investorov a spoločností, s
cieľom vytvorenia priaznivej podnikateľskej klímy s predpokladaným nákladom cca 35 000 €.**
4. **Prípravu zámernov na čerpanie zo štrukturálnych a kohézneho fondu od roku 2005 -
2006** (INTERREG A v spolupráci s Euroregiónom Tatry cca 300 000 €)

Deklarácia spoločného záujmu regiónov časti Liptova, časti Oravy, Gminy Koscielisko a mesta
Zakopané bude slúžiť ako :

- A. **Podporné stanovisko riešených regiónov k žiadostiam o pridelenie grantov z fondov EÚ**
- B. **Podklad k zapracovaniu návrhu regionálnej rekreačnej prepravy, v rámci prebiehajúceho
pripomienkového konania k ÚPN VÚC ŽSK, ako výhľadovú variantu, nakoľko ide o zámer
nadregionálneho charakteru.**

Prítomní podľa priloženej prezenčnej listiny. Vypracoval Zábrodský Jaroslav

Overovatelia správnosti textu deklarácie :

za poľskú časť zóny .....
mgr.inž. **B a k Piotr** – Burmistrz Miasta Zakopané

za oravskú časť zóny .....
ing. **B á n o v č a n Ján** - predseda ZMOHO

za liptovskú časť zóny .....
ing. **Kuska Ján** – zástupca prednostu MÚ L Mikuláš

Deklarácia záujmu
obcí spolupracovať
na medziregionálnej
úrovni za účelom
doriešenia
navrhovanej
turistickej zóny

Piotr Bak burzistrz
Miasta Zakopané
Ján Bánovčan
predsa ZMOHO
Ján Kuska zástupca
prednostu MÚ L.
Mikuláš

4.5 Kontinuita zámeru so záväznými dokumentmi, na úrovni:

Summit v Johannesburgu vychádzal z predchádzajúcich dokumentov a Agendy 21. Vízia je zhodná minimálne v 10-tich bodoch dohovoru, čo považujem za obrovské plus z hľadiska EÚ:

- stieranie ekonomických rozdielov v regióne
- diverzifikácia vidieckeho priestoru
- vytváranie pracovných príležitostí pre ženy
- podpora rozvoja cestovného ruchu
- podpora hromadnej prepravy
- zvýšenie podielu výroby energie z obnoviteľných zdrojov
- redukcia emisii skleníkových plynov
- podpora rozvoja informačných technológií
- minimalizovať redukciu biodiverzity do roku 2010
- vytvárať podmienky na zmenu životného štýlu s cieľom zlepšenia zdravotného stavu obyvateľov planéty.

5.Záver

5.Záver

Hlavnou myšlienkou je komplexné riešenie územia. Je nám jasné, že k presadeniu realizácie dráhy je pri kvalitnom návrhu trasy, potrebný aj kvalitný návrh ekonomiky prevádzky. Čaká nás obdobie recesie so znižovaním verejných výdavkov... práve vhodný čas na prípravu kvalitnej dopravno-urbanistickej štúdie rozvoja časti Karpatského oblúka.

Ďakujem za pozornosť.

5.Záver

Literatúra:

- Zábrodský a kol.: www.hearth.sk → projekty → VEZUW (v PDF formáte)
- Záväzné dokumenty uvedené v bode 4.5

Kontakt:

Zábrodský Jaroslav, 0903 510 260

Autor a predseda o. z. Modrá planéta – HEARTH

Veľká okružná 68

010 01 Žilina

e-mail: hearth@hearth.sk

www.hearth.sk